

הפותרת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני ח' תשרי תשפ"ג | דף היומי בבלי: כתובות פט | דף הכולל: כתובות צג.
דף היומי בהלכה: מסימן נ"ג סעיף כ"ה עד סעיף כ"ו.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ט' ואגב נבאר' עד פרק ט' 'והנה זה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הכניעה פרק ח' עד פרק י' 'והרביעי שהוא בעניני העולם הבא'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

מי הקשר בין יתגלית פתיית התירס היבשים לעשרת ימי תשובה? | האם נעליים מעור הן מוקצה ביום הכיפורים? | כשהקב"ה גוזר חיים, זה יכול לקרות גם באמצעות אולר קטנטן | אבא זצ"ל חיבק אותי: "אני יודע שקיבלת על עצמך קבלות, אתה תראה שבעז"ה היא תהיה בריאה!" | 2499

טורים ודעות

10 מיליארד דולר בשנה, וזה בכלל קרה בטעות...

מי היה המוזר הראשון שהבין שפתיית תירס יבשים יהיו מעדן עולמי? ואיך כל זה קשור לעשרת ימי תשובה

בסנטוריום שלו. התברר שהם אהבו את זה. הוא שלח לחברים וגם הם אהבו את זה, וכל השאר היסטוריה. כך צמח המפעל המשפחתי "קלוגס"...

בימים מרוממים אלה, עשרת ימי תשובה, פותחים את ארון הקודש ומוסיפים מול הארון הפתוח את תפילתו של רבי עקיבא, "אבינו מלכנו". אחת מן הבקשות נראית תמוהה: "אבינו מלכנו כתבנו בספר זכויות". מה פשרה של הבקשה? באיזו הצדקה יכתוב אותנו הקב"ה בספר הזכויות? הרי לזכויות צריך כסוי! וממה נפשך: אם באנו עם יתרת זכות, אנחנו כבר כתובים שם ואם באנו ביתרת חובה - מדוע בספר הזכויות?

הגמרא במסכת יומא, מביאה את דברי ריש לקיש המופלאים: "גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכויות", ומסיקה שם הגמרא: כדי לזכות שהזדונות יהפכו לזכויות התשובה צריכה להיות תשובה מאהבה.

זהו אחד המאמרים העוצמתיים ואם לא הגדול שבהם ביחס לכוח התשובה: ריש לקיש מחדש שאפשר לשנות את העבר!

חברת הקורנפלקס הגדולה בעולם - "קלוגס", על שמה גם חתום מוצר פופולארי זה, היא אחת החברות המצליחות בארצות הברית. רק בתחומי ארצות הברית הם מוכרים ביותר מעשרה מיליארד דולר.

מיליארד דולר בשנה. כיצד הוקמה החברה? מי היה המוזר הראשון שהבין שפתיית תירס יבשים יהיו מעדן עולמי שילדים לא יצליחו להתרכז במבחן בלעדיו...?

התשובה המפתיעה, זה קרה בטעות! לא רק בטעות כי אם בכישלון. ד"ר ג'ון קלוג היה רופא תזונתי שדגל בגישה צמחונית מחמירה. הוא ניהל בית הבראה בדטרויט שסייע לאנשים לאמץ אורח חיים קפדני של אוכל צמחוני נטול בשר. אחיו וויל סייע לו למצוא תחליפי מזון צמחוניים. פעם הכניס לתנור צלחת עם דיסת תירס ושכח להוציאה. כשבא אחרי יומיים להכניס צלחת אחרת, גילה את הדייסה כשהיא קשה כמו אבן ושכבת עובש הצטברה מעליה. הביט "כה וכה וירא כי אין איש"... ניקה את העובש, שבר את הדייסה הקשה לחתיכות קטנות וחילק לחוסים

התשובה על כל חלקיה. אך עליו כעת לעשות עבודה עם עצמו ו"להפוך זדונות לזכויות". להשתמש במה שקרה ככוח מניע לעליה גדולה יותר. - המקור לתהליך זה נמצא בנביא מיכה: "אל תשמחי אויבתי לי כי נפלת קמתי כי אשב בחשך ד' אור לי". על דרך הפשט למרות שנפלתי אני קמתי. אלא שיש לברר את המילה "כי" במשמעות של בגלל. אכן המלבי"ם במקום מבאר: "מה שנפלתי לעמקי בור על ידי זה אקום ואתעודד!" כלומר, למרות הנפילה לחושך, השי"ת לא עזבו, אלא בא אליו לתוך החשיכה, ומעריך עליו שפע של ניסים והשפעות טובות. בבחינת: "השכן אתם בתוך טמאתם", אי ההתאמה בין התנהגותו הזדונית מול ההנהגה הא-לוקית, היא זו שמביאה אותו לשנות את דרכו לחלוטין.

נשוב אל נקודת הפתיחה ונבין את הבקשה "כתבנו בספר זכויות". על דרך הדרש ניתן לבאר, כי הבקשה היא שנהפוך זדונות לזכויות. שיהיה לנו את השכל והאומץ להפוך את המשבר לנקודת לימוד והתעלות. כך נכניס אל ספר הזכויות, מעשים שהיו אמורים להיכתב בספר האחר.

לאור הדברים ניתן לבאר את המנהג לשבור כוס בחופה. ובכך להזכיר את אבלותנו על חורבן העיר ירושלים, וכי אין עוד דרכים להנציח את זיכרון ירושלים מלבד השחתת כוס? ומה שתמוה יותר הוא פרץ השמחה שלאחריה... הקהל צועק בקול גדול: "מזל טוב" והתזמורת פורצת בשירי חתונה. הצירוף הזה תמוה להחריד: "מזל טוב" אחרי ששברנו כוס לזכר החורבן?

אלא, בדרך צחות, אולי השבירה יש בה סמליות מסוימת על משבר בבית הפנימי, לעיתים נשבר משהו או קרה מקרה אחר, אפשר לכעוס, להיפגע וחלילה לפגוע, אך אפשר גם שהשבירה תביא את השמחה. זה הרגע ליצור משהו יפה יותר ממה שהיה קודם. להסיק מסקנות, לתקן ולהתרומם.

עשרת ימי תשובה נועדו להתבוננות בתיקון המעשים. בנוסף לחרטה ולקבלה לעתיד, עלינו לחשב כיצד ניתן לצמוח מאותן הנפילות האישיות של תשפ"ב לצמיחה ולהתרוממות של תשפ"ג. "ומעז יצא מתוק". גמר חתימה טובה.

(יתד נאמן יום חמישי ד' בתשרי תשפ"ג 17)

אם עד היום חשבנו שכוח התשובה מאפשר לפתוח דף חדש" בחיים מהיום והלאה, בא ריש לקיש ומטיל פצצת אטום: אפשר להשיב את הזמן לאחור! ניתן לשנות את מה שכבר קרה. בכוח תשובה מיראה ניתן להפוך את הזדונות לשגגות, אך בכוח תשובה מאהבה, הופכים את העבר הקשה לזכויות שמקבלים עליהן בדיעבד שזכר טוב...

השאלה מזדעקת ועולה: איך אפשר להיכנס למכונת זמן ולהפוך את מה שכבר קרה? הרי הדבר היחיד שלא ניתן לשינוי הוא העבר? אפשר לאהוב את העבר או לא לאהוב, אבל בכל מקרה צריך להתמודד איתו. העבר הוא מציאות קיימת שלא הולכת לשום מקום. וכיצד א"כ אפשר להפוך היום את מה שקרה אתמול?

יש מפרשים המבארים שאכן אין כאן היגיון אנושי, אלא זו מתנת שמים צרופה. השב מאהבה - הקב"ה כה שש בתשובתו וחזרתו עד שהזדונות נהפכים לזכויות. - אך יש המבארים שכדי שהזדונות יהפכו לזכויות על החוטא לעשות עם עצמו תהליך פנימי ומעשי. בעל התניא ז"ע בפרק ז' מלמדנו שהרעיון הגדול של התשובה נעוץ במילה אחת: פרשנות. הענקת פרשנות מחודשת למה שקרה אתמול. התשובה לא יכולה לשנות את מציאות העבר, אבל היא כן יכולה להעניק משמעות מחודשת למה שכבר קרה ואז העבר מקבל גוון חדש לחלוטין.

ג'ון קלוג, להבדיל, גאל את הכישלון והפך אותו עצמו לכוח מניע. כאשר האדם מוצא עצמו לאחר הנפילה חבול ומוכה ממעשי, במקום להישבר ולחוש אדם שפל שלעולם לא יצליח בעולמו הרוחני - בכוח התשובה לחולל את ההיפך הגמור: היכולת לראות בכישלון קריאה לעשייה חדשה ומלאת תנופה.

כעת, לאחר תהליך התשובה, מתברר למפרע שהאתמול היה כשל זמני, כלוקח תנופה לאחור כדי לרוץ בעוצמה קדימה. זו התייחסות שגואלת את הרע והופכת אותו עצמו למשרת של הטוב.

בעבודה הרוחנית אנו שואפים לעליות בלבד, אבל גם הירידה היא חלק מעולמו של הקב"ה. היא יכולה וחייבת להיות סולם אל הטוב ולכן אם אירעה נפילה ח"ו, על היהודי לקיים את מצוות

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייו

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.

האם בוודוי חייבים דמעות? והאם ניתן להתוודות תוך כדי הליכה?

הכל על מצוות התשובה בפועל

בדרך חטאים לא עמד" (תהלים א), וכנאמר בתפילה: "דרך תשובה הורית". כשם שבחולי הגוף ר"ל יש לחשוף ולמצוא את הגורמים והסיבות לחולי ורק אז אפשרי בס"ד להירפא, כן הוא בחוליי הנפש. וצריך לקיים 'באנו באש ובמים' - אש התלהבות, בכי והתעוררות מלב חם ורותח, ויחד עם זאת, לבוא במי דעת, בהתבוננות וחשבון נפש נוקב ויורד עד לתהומה של נפש (הרה"צ ר' שלמה וולבה זצ"ל), ולקיים "תשובת טהרה" - כטובל במקווה שטהרתו כשעולה אדם אחר, ושב ורפא לו, יצא אדם אחר... כתינוק שנולד... בבחינת "לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי".

ג. כללי עשיית הווידוי:

1. לפני אמירת הווידוי יש לכוון לקיים מצות עשה מן התורה "והתוודו את חטאתם אשר עשו", ואומרים הווידוי בכוונת הלב ובמתנינות (מנחת חינוך ססד, יסוד ושורש העבודה שער יא פ"ו, מטא אפרים).
2. צריך להתוודות מעומד, שנאמר "ויעמדו ויתוודו על חטאותיהם" (נחמיה ח). ולא ישען על דבר שאם ינטל ייפול (שו"ע תר"ז, ג ומשנ"ב), אא"כ בזקן או חלוש (ברכי יוסף קלא). ובכל אופן כשאומרים "אבל אנחנו ואבותינו חטאנו", שזהו עיקרו של הווידוי, עפ"י הנאמר: "אנא חטא העם הזה חטאה גדולה" - אז חובה לעמוד.
3. אין צריך לפרט החטא, ואם מתוודה בלחש נכון לפרט (שו"ע תרז, ב) שנאמר: "אשרי נשוי פשע כסוי חטאה" (תהלים ט"ז), ואמר רבי יוחנן כי המתוודה על חטאיו האישיים בקול, נדמה שאינו מתבייש, והמתבייש מוחלים לו מיד, שנאמר "מודה ועוזב ירוחם". והיודע חטא פרטי שלו שאינו מופיע בנוסח הווידוי יפרטו בלחש.
4. אין חובה להכות על הלב, אלא שכך נהגו, להזכיר לעצמו שהלב חומד וכלי המעשה גומרים. ובוודאי לא יכה על לב חברו (הגר"א דסלר זצ"ל).

הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

כשם שהמפריש חלה והמניח תפילין, העושה קידוש, קובע מזוזה והרוצה לברך ברכה, ודאי צריך ללמוד ולדעת איך וכיצד יש לעשות את הדבר, הוא הדין בוודאי למצות התשובה. יש לברר מהו וידוי, וכיצד נעשה? האם בשיבה או בהליכה? האם אפשרי בכתיבה? האם חייבים דמעות? וכמה? והאם חייבים להכות על הלב? ומה דין איטר יד?

מלמדנו הרמב"ם בהלכות תשובה פרק ב הלכה ב: "מה היא התשובה? שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשה עוד, שנאמר: 'יעזוב רשע דרכו' (ישעי' נה, ז) וכן יתנחם על שעבר, עד שיעיד עליו יודע התעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם, וצריך להתוודות בשפתיו ולומר עניינות אלו שגמר בלבו".

א. מהו סדר הדברים? האם חייבים דווקא חרטה ועזיבת החטא תחילה? ורק אח"כ וידוי וקבלה לעתיד?

כתב רבנו יונה בעיקר השני:

1. המתייצב על דרך לא טובה תמיד... ושונה באיולתו ושב וחוטא פעמים רבות (כנעשה לו כהיתר) - "ראשית תשובת האיש הזה לעזוב דרכו ומחשבתו הרעה ולהסכים לקבל עליו לבל יוסיף לחטוא, ואז יוכל לעבור אל החרטה והקבלה לעתיד ואל הווידוי כנאמר "יעזוב רשע וגו" שלא יהא כטובל ושרץ בידו...
2. מי אשר חטא על דרך מקרה, כי נתחזקה עליו תאוותו וגבר יצרו ונפל לפי שעה, ראשית תשובתו החרטה, ולשים יגון בליבו על חטאתו... כנאמר "ומודה (מכיר בחטא) ועוזב, ירוחם" (משלי כח, ג), הזכיר תחילה "ומודה" עם החרטה והווידוי, ואח"כ "ועוזב".
- ב. עזיבת החטא והחרטה: לימדנו הנביא ישעיהו בפרק נה, ז: "יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ד' וירחמהו". יש לעזוב המסלול ודרך החטא, כדברי דוד המלך ע"ה: "אשר

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

**הוא חיבק ונישק אותי וכשחיוך על פניו אמר: "לרופא
ניתנה רשות לרפאות - ולא לייאש! מי שנותן
חיים הוא רק הקב"ה! אני יודע שקיבלת על עצמך
קבלות, ובעז"ה אתה תראה שהיא תהיה בריאה!"**

**בכל פעם כשהיתה מגיעה הבת הזו עם ילדיה, היה אבא זצ"ל שב ומדגיש:
"לא הברכות ריפאו אותה - אלא הקבלות והחיוזק בתורה וביראת שמים!"**

בבכי מר. כך עמד במשך דקות ארוכות והתפלל לידה, אחר כך ניגב את הדמעות ושוב התחיל לחייך. יצא אלי ואמר: "הכל יהיה בסדר".

כמה שעות לאחר מכן היא כבר פתחה עיניים והבריאה בניגוד לכל התחזיות הרפואיות הקודרות. אני זוכר, שכאשר היתה בת חמש הלכנו לבית החולים לביקרות שגרתית. הרופא שטיפל בה, שהיה אדם לא דתי בכלל, התרגש מאוד, פרץ בבכי, הניח ידו על הראש ואמר: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם מחיה המתים". עדי כדי כך.

בכל פעם, עד החודש האחרון של אבא, כשהיתה מגיעה הבת הזו עם ילדיה, היה אבא אומר עליה כשדמעות בעיניו את הפסוק שאמר יעקב אבינו ליוסף: "ראה פניך לא פללתי והנה הראה אותי אלוקים גם את זרעך". ותמיד היה שב ומדגיש: "לא הברכות ריפאו אותה - אלא הקבלות והחיוזק בתורה וביראת שמים!" (וקראת לשבת עונג)

סיפר הגר"ד יוסף שליט"א: לפני שנים רבות, כשהיית צעיר לימים, היתה לי הצלחה בס"ד, הייתי מוסר שיעורים, ראש כולל וכו', הרגשתי טוב עם המצב שהייתי, עד שבאה הסערה. בתי חלתה במחלה קשה מאוד, הלכתי למקובלים וצדיקים שיברכו אותה, אך אאמו"ר כעס עלי ואמר שזה ביטול תורה, ושאני צריך להתחזק ולפשפש במעשי.

מצבה של בתי החמיר, עד כדי שהגיעה למצב גסיסה ואז רצתי לאאמו"ר וסיפרתי לו שהמצב חמור מאוד. "אני מגיע מיד אליך", אמר לי, ותוך זמן קצר יצא מן הבית והגיע לבית חולים הדסה. הוא חיבק ונישק אותי וכשחיוך על פניו אמר: "לרופא נתנה רשות לרפאות - ולא לייאש! אל תתיאש! מי שנותן חיים הוא רק הקב"ה! אני יודע שקיבלת על עצמך קבלות, ובעזרת ה' אתה תראה שהיא תהיה בריאה!"

הוא נכנס לחדר ועמד ליד המיטה שלה. הוא הפנה את פניו כדי שלא נראה מה הוא עושה, אבל אני בכל זאת ראיתי: הוא פרץ

מי יחיה ומי ימות

**כשמרבית האנשים כבר נשלחו החוצה ובתוך בית-
הספר נותרה קבוצה מצומצמת, הפתיע הגרמני
ואמר: "כל מי שהיה ברשותו אולר, ירים את ידו"**

כשהקב"ה גוזר חיים לאדם, גם אולר קטנטן יכול להיות השליח לכך

הדרך. נאלצנו אפוא להישאר בדינוב. בינתיים הגיעו לדינוב מאות פליטים יהודים נוספים, שכמונו נתקעו בדרך. זה היה סמוך לראש-השנה, ולמרות הפחד והאימה ששררו בעיירה מוצפת הפליטים הנרדפים, נעשו הכנות לקראת ימי-הדין. תושבי העיירה הפגינו מידה מופלאה של הכנסת-אורחים, בקבלם את המוני הפליטים לבתיהם בסבר פנים יפות. כשהגיע יום א' של ראש-השנה התאספנו כולנו בבית-הכנסת הגדול בעיירה. חרדת יום-הדין לא חסרה בליבו של איש... והנה, באמצע התפילה פלשו הגרמנים לתוך בית-הכנסת, וחוללו

סיפר בעל-המעשה, ר' אהרון-דוד ארליך מבני-ברק: בפרוץ מלחמת-העולם השנייה התגוררה משפחתי בעיר קרוסנו שבגליציה. בסמוך שכן שדה-תעופה ולכן סבלנו מהפצצות כבדות החל מיומה הראשון של המלחמה. בעיר השתררה אנדרלמוסיה מוחלטת. פחד ואימה שלטו בכל. עקב כך החליטה משפחתנו לנטוש את העיר ולנוע מזרחה. הדרכים והכבישים היו מלאים המוני פליטים. ההתקדמות הייתה איטית וכבדה. כשהגענו לעיירה דינוב, עצרנו כדי לנוח מעט. אבל הגרמנים היו חזקים וזריזים מחיילי הצבא הפולני, וחסמו במהרה את

מהומה רבתי. הם נעלו את הדלתות והתייצבו מולנו בתוך בית-הכנסת, כשרוביהם מכוונים אלינו. כעבור רגע הופיע קצין גרמני, שלא הסתיר את הנאתו ממראה המוני היהודים המבוהלים. אולם במפתיע ציווה על יתר החיילים לעזוב את בית-הכנסת.

בינתיים הוקמה בעיירה מפקדה של הגרמנים. משלחת נבחרת סיכנה עצמה בפנייה ישירה אל המפקדים, לקבלת אישור לקיום תפילות יום המחר - ב' של ראש-השנה. למרבה ההפתעה האישור ניתן והתפילות נערכו כסדרן. בסופן התפזר כל הקהל לבתים לסעודת חג.

בעיצומה של הסעודה בבית מארחינו התפרצה אל הבית נערה יהודייה זועקה: "חוטפים יהודים מהבתים". עוד היא זועקת, וקבוצת חיילים פרצה לביתנו ובצעקות ובמכות האיצו בנו לצאת מהבית אל כיכר הרחוב. שם כבר עמדו מאות יהודים גלויי-אש, קרועי בגדים וזבי דם.

הקצין הגיע וציווה על כולנו לרוקן את כיסינו. מכיוון שהיה חג, היו הכיסים ריקים, חוץ מעשרים ושניים אולרים אישיים שאחדים נשאו בכיסיהם תמיד, בהנחה שכלי כזה עשוי לסייע במצבים שונים. אני הייתי אחד מהם. הקצין ציווה על אחד הבחורים לאסוף את כל האולרים ולהביאם אליו. משם הובלנו אל בית-ספר סמוך, שם ננעלנו בצפיפות למשך שעות ארוכות, מבלי שנדע את הצפוי לנו.

פתאום נכנסו כמה מהגרמנים פנימה והחלו להציק לנו בשאלות שונות וקנטרניות. אחר-כך הרים אחד מהם את ידו, ספר עשרה מתוכנו וציווה עליהם לצאת החוצה. כך חזר ונשנה המחזה: הגרמנים נכנסים, מציקים בשאלות, בוחרים עשרה ושולחים אותם החוצה. את גורלם של הנשלחים יכולנו רק לשער...

כשמרבית האנשים כבר נשלחו החוצה ובתוך בית-הספר נותרה קבוצה מצומצמת, הפתיע הגרמני: "כל מי שהיה ברשותו

אולר, ירים את ידו".

מובן שהאינסטינקט הראשוני היה להימנע מלהרים את היד. לידי עמד שוחט מהעיירה קרוסנו, עבר קלגסבלד הי"ד, שאף היה קרוב-משפחתי. במבט-עין שאלתי אותו: 'נו? מה אתה מצייע לעשות?' הוא חשב רגע ואז אותת לי להרים את ידי. מלבדי היה רק אדם נוסף שהעז להרים את ידו.

הגרמני הורה לנו לצאת החוצה. הוא בא אחרינו ו...שילח אותנו הביתה. מובן שרצנו כל עוד נפשנו בנו והסתתרנו במקום המסתור הראשון שמצאנו.

למחרת נודעה לנו האמת המרה: כל מאות היהודים שהיו בתוך בית-הספר הובלו ליער הסמוך, ירוב שמו, ונורו שם למוות. הדבר נודע מפי נער כבן שש-עשרה, שבעת שהגרמנים ירו בכולם עשה את עצמו כמי שכדור פגע בו והפיל עצמו אל תוך חבורת המומתים. בשעת לילה נחלץ מבין הגופות, נס על נפשו ואז פגש אותנו. ואם לא די בכך, הרי הגרמנים ימ"ש העלו לאחר מכן את בית-הכנסת באש, בהשליכם אל תוך הלהבות שני יהודים חיים.

אני נתפסתי אחרי-כן ונשלחתי לפלשוב, ומשם לצאנסטחוב, לבוכנוולד ולבוסוף לטרזנשטאט, משם שוחרתי בסוף המלחמה. בכל פעם שאני מעלה בזיכרוני את פרטי המאורע הזה, ובמיוחד בהתקרב ראש-השנה, נעשה בשרי חידודין-חידודין. עם זאת עולה במוחי מחשבה נוספת: 'נו', אני שואל את עצמי, 'לכאורה ניצלת בזכות אולר קטן שנמצא בכיסך! הייתכן?! היש היגיון בדבר?!' אז אני משיב לעצמי: 'אכן כך הדבר - כשהקב"ה חפץ להציל מישהו ולהשאירו בחיים, גם אולר קטנטן יכול להיות 'עילה' להצלתו...' כמי שחזה זאת מברשו יכולני להעיד לפניכם, כי גם בתוך גיא-הצלמוות הנורא הזה, ראיתי פעמים רבות את ידה הארוכה של ההשגחה העליונה ואת דרכי פעולתה המופלאות.

(הובא בליקוטי שמואל)

עניינא דיומא

האם נעליים מעור הן 'מוקצה' ביום הכיפורים? האם מותר להאכיל את הקטנים יותר ממה שהם צריכים?

שו"ת בהלכות יום הכיפורים ממרן הגאון רבי נסים קרליץ זצ"ל

לכל אדם, אין בזה שום מעשה מחילה, דזהו רק סדר התפילה שלו. אמנם אם נתעורר באמת למחול וזוכר מה שציערוהו, ובכל זאת מוחל בלב שלם - שפיר מהני.

שאלה: האם מותר לבקש מחילה באופן שעי"כ יגרום צער לזה שמבקש ממנו מחילה?

תשובה: פשוט שאם הוא יצטער, אסור לבקש ממנו מחילה, שכן

שאלה: האם יש מצווה לאכול כל היום בערב יוה"כ?

תשובה: נראה שהמצווה היא להרבות בסעודה יותר ממה שרגיל, אבל אין דין לאכול כל היום.

שאלה: האומר בתפילה זכה שהוא מוחל לכולם - האם הוא מחילה גמורה?

תשובה: אם קורא מתוך המחזור ובתוך הדברים אומר שמוחל

תשובה: אין בזה איסור כלל, ויכולים לתת להם לאכול יותר, וכן בקטן בן ט' אחר שצם השעות שצריך.

שאלה: האם נוהגים לשאת כפיים בתפילת נעילה?
תשובה: אצל מרן החזו"א זצ"ל התחילה תפילת נעילה כארבעים דקות לפני השקיעה ולא היו נושאים כפיים בנעילה.

שאל רבינו: אדם שיש לו תאוה חזקה ובלתי מוסברת לעבירה, ונכשל שוב ושוב, והקבלות שקיבל כמעט ולא הועילו - מה תקנתו?

תשובה: בוודאי הכי טוב היה שלא יחטא כלל. אבל במצבו ניתן להמליץ, שיקבל על עצמו שבמיוחד בשעות שבהן הוא רגיל להיכשל - הוא ישמר באופן מיוחד, ולמשך אותן שעות הוא יהיה בעל תשובה. בכך יש לקוות שכיון שהתחיל להשתפר, בהמשך כבר לא ייכשל כלל. (הלכות שני)

אחיו של נער שסטה מדרך התורה כאב את מצבו של האב ובא לבקש עצה מרבינו, מה לומר לאב כדי להשפיע עליו שיחזור למוטב. השיב רבינו ואמר: "תאמר לו שהרי בסוף הוא יהיה מוכרח לחזור, אם כן עדיף שיעשה זאת כמה שיותר מהר!" (שם)
(מתוך גיליון 'נשיח בחוקי')

לא הותר לו לעבור על הונאת דברים, ולכן בע"כ ישאר עונו בידו.

שאלה: מכרו מפטיר יונה בביהכ"נ, והגיע האחרון לסכום של אלף דולר. בהפסקה הלך לישון ונרדם עד לאחר מנחה. הגבאי ראה שהאחרון שקנהו לא נמצא, כיבד את זה שהיה לפניו שהציע לשלם תשע מאות דולר. האם במוצאי יוה"כ יכול הגבאי לתבוע ממנו תשע מאות דולר?

תשובה: זה שקיבל מפטיר יונה, מכיון שגילה דעתו בבוקר שמעוניין לשלם עבורו, חייב לשלם את תשע מאות הדולר. וזה שקנה את המפטיר ולא הגיע - אינו צריך להוסיף עוד מאה דולר, אע"פ שכבר קנהו בבוקר, והם גם מצידם היו מוכנים למכרו, היות שנאנס, דהרי מותר לו לישון בהפסקה.

שאלה: נעלי בית שנוח מאוד ללכת בהן ואפי' יותר מנעל רגילה - האם מותרות ביה"כ?
תשובה: מעיקר הדין מותר, ויש מחמירים. ונעליים מעור סינטטי אפשר שאסורות מדינא.

שאלה: נעליים רגילות ביו"כ - האם הם מוקצה?
תשובה: אין זה מוקצה כי יש אופנים שמותרים כגון לחולה או במקום שיש טיט.

שאלה: האם צריך לזהר שלא לתת לקטנים אוכל יותר ממה שהם רגילים?

למען נחדל מעושק ידינו

אתה יודע שהינך גנב? - אמרתי לו. "מה אתה מתערב?!" התרעם. תבין, הסברתי לו, אני רב מסדר קידושין, וגנב פסול לעדות בחופה. אמור לי בבקשה את שמך כדי שאדווח במחלקת רישום הנישואין שיכניסו אותך ברשימה המעודכנת של פסולי העדות!

"אז מה??"
תבין, אני מסדר קידושין, עורך חופות בחתונות, בחופה מעמידים שני עדים כשרים, וגנב פסול לעדות. אמור לי בבקשה את שמך כדי שאדווח במחלקת רישום הנישואין שיכניסו אותך ברשימה המעודכנת של פסולי העדות!...
הלה נרתע מעט ואמר: כבוד הרב, אני מוותר על המעמד הזה. מה עלי לעשות?
השבת לי: קח כסף, כתוב על פתק: "זהו תשלום עבור צריכת חשמל" ותכניס לתיבת ועד הבית. נטלת ללא רשות. תחזיר, תשלם, שוב בתשובה.
"נחפשה דרכינו" - בל נחשוב כי כל דרכינו היו כשורה. נתחיל לחפש, להעמיד לנגד עינינו את הדרכים שהילכנו בהם במשך

סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: א: ערב חורפי, עמדת תוך קבוצת אנשים בתחנה וחיכנו, כמקובל במקומותינו... תוך כדי התקדרו השמים והחלו יורדים גשמי ברכה. מיהרנו ונכנסנו ל'לובי' של בית סמוך, לתפוס מחסה.
עיתון שהציץ מאחת מתיבות הדואר, משך את תשומת ליבו של מאן דהו. הוא שלף אותו מהתיבה והחל לקרוא בעיון. מכיון שהחשכה הקשתה עליו, שלח את אצבעו ולחץ על מתג התאורה. לאחר שתי דקות כבה האור ושוב שלח ידו. כך נשנה המעשה כמה פעמים.
ניגשתי אליו ושאלתי: אתה יודע שהינך גנב?
"מדוע אתה מתערב?" הגיב בתרעומת.
אני רב... ענית לי.

עד. היה זה בערב יום הכפורים, אבא ואמא מבקשים סליחה זה מזה... אמא היתה מבקשת סליחה מאבא על שלא עזרה לו מספיק, אבא היה מבקש סליחה על שלא מכבד אותה די הצורך, והיו עומדים ומבקשים סליחה זה מזה בעיניים דומעות מבכי... דוקא שניהם, שכל כך דאגו זה לזה, דוקא הם חששו שמא לא עשו די הצורך. מחזה זה לא ימחה מזכרוני לעד. (גיליון יביע אומר, מתוך אוצרות ספרים אות ב').

השנה. "ונחקורה" - אחרי שיהיו הדרכים גלויות לפנינו נחקור את פנימיות המעשים, נבדוק את סיבתם. נערוך חשבון נפש. אז נוכל לבוא ולומר: "ונשובה אל ה'" - רצוננו לתקן, לשוב בתשובה שלימה. (ומתוק האור, הובא בגיליון 'לכבוד שבת קודש')
עד להיכן מגיע חשבון הנפש ודקדוק המעשים בין אדם לחברו - ודוקא אצל גדולי ישראל - נוכל ללמוד ממה שסיפר רבי אברהם יוסף שליט"א - בנו של מרן הגר"ע יוסף זצ"ל:
"ישנה תמונה שעומדת לנגד עיניי, מחזה בלתי נשכח לו הייתי

עשרת ימי תשובה

רוטשילד החל להרצות באוזני אבי הבחור: אני נותן וילה של 10 חדרים בירושלים, ועוד 10 יחידות דיור להשקעה. וגם אעביר להם כל חודש 2,000 דולר. "ואני", משך אדון דלפון בכתפיו, "אני נותן את הבן שלי"...

"השיבנו ה' אליך" - הרב שלמה לוינשטיין שליט"א על אחת הטענות הנפוצות של היצר הרע

אלפים דולר עבור שידוך הם סכום גבוה מדי. אולם דע לך כי על הסכום הזה יקום ואף יפול דבר. אם אינך נותן את הסכום המדובר, הצעת השידוך לא תקום ולא תהיה. ושמע לי, הוסיף כשידו על ליבו, קח לך כמה ימים ותתחיל להתעניין אצל קרוביך ומכריך, אולי הם ילוו לך את הסכום הנדרש, ובעוד עשרה ימים ניפגש ונגמור את העניין בכי טוב.

למחרת עם שחר נשמעו דפיקות במשרדו של רוטשילד ועל הסף עמד אביו של הבחור המיועד. שלום, מקבל אותו רוטשילד בשמחה, האם השיג כבודו את הסכום המדובר?

באתי לשאול, משיב הדלפון מניה וביה, האם יכול הנך להלוות לי עשרת אלפים דולר? הזדמנה לי הצעת שידוך מצוינת, וחבל לי שבגלל סכום כה פעוט תרד כולה לטמיון...

הקדוש ברוך הוא בא אלינו ולוחש לנו: שמעו נא, יש לי עבורכם שנה טובה מלאה בכל טוב. תהיה בה בריאות, פרנסה, נחת, חתונה, דירה וכל מה שתרצו. בידי לתת הכל בהיותי בעל הבית של העולם כלו כנאמר (חגי ב ח) לי הכסף ולי הזהב נאם ה'. אבל יש לי בקשה אחת ויחידה אליכם, עשו תשובה. ומה אנו משיבים לו? ריבוננו של עולם, איננו יודעים מהיכן להתחיל וכיצד לגמור? איננו יודעים כיצד לשוב ומהי בכלל תשובה?

והקדוש ברוך הוא אומר: לא ביקשתי דבר גדול מדי, רק תשובה. עליכם להתחרט לומר לפני אנא ה' פשעתי לפניך, עשיתי כך וכך ואני מתחרט בכל לבי על כך, מתחנן לסליחתך ומבטיח שלעולם לא אשוב לעשות זאת. וזה הכל.

לא, ריבוננו של עולם, אנו משיבים. איננו יכולים לעשות זאת. חבל, נענה הקדוש ברוך הוא, אם לא תעשו כך אתם עלולים להפסיד את כל השנה הטובה שהובטחה לכם. קחו נא עשרה ימים בין ראש השנה ליום הכיפורים, בהם תתעניינו קצת במה

אחת הטענות ששולף היצר הרע מולנו בבואנו לעשות תשובה, היא הטענה: "אין לי כח". טענה זו מופיעה כבר בפסוקים (מלאכי ג ז), הקדוש ברוך הוא אומר לעם ישראל 'שובו אלי ואשובה אליכם', חזרו אלי בתשובה שלמה ואני אחזור אליכם. וכנסת ישראל משיבה (איכה ה כא) אין לנו כח, השיבנו ה' אליך ונשובה. על טענה זו אין בפי תשובה - אומר הרב שלמה לוינשטיין שליט"א - אולם אמשול לכם עליה משל נאה ששמעתי מידי הרב שמעון שלזינגר.

רוטשילד, הגביר הגדול, רצה לחתן את בתו. הוא קרא לשדכנים והודיע להם כי הוא מעוניין בבחור משכמו ומעלה, וכמובן שישלם שטר טרחה לשדכן בעין יפה. ואכן תוך זמן קצר שב אליו אחד מן השדכנים כשבדו הצעה לעילא ולעילא. בירר רוטשילד לכאן ולשם, והנה התחיל העניין למצוא חן בעיניו והוא ביקש לקבע פגישה עם אבי הבחור.

אדון 'דלפון', אביו של המדובר, הגיע לפגישה כשהוא נרגש כולו, ורוטשילד החל להרצות לפניו: אני נותן וילה בירושלים בת עשרה חדרים לצורך מגורים, ועוד עשרה חדרים ברחבי העיר כדי להשכירם לצורכי פרנסה. מלבד זאת הנני מתחייב להפקיד בכל חודש בידי הזוג כאלפיים דולר עבור דמי כיס.

אני? משך אדון דלפון בכתפיו, אני נותן את הבן שלי... למשמע הדברים הגיב רוטשילד: הרי לא נפגשנו כאן כדי להתבדח. תבין, מחותני לעתיד, כי אני נותן בלב שמח וביד רחבה, אך אינני רוצה לתת הכל לבדי. תן גם אתה מעט. אסתפק אפילו בעשרת אלפים דולר בלבד.

עשרת אלפים דולר אמרת? החוויר אדון 'דלפון' כסיד. אינני יודע אפילו כיצד הם נראים. כיצד אביא לך את הסכום הזה? אך רוטשילד חתם את השיחה ואמר: אינני סבור שעשרת

שעליכם לעשות, תקראו בהלכות תשובה לרמב"ם או ב'שערי תשובה' של רבינו יונה הכתובים בעברית מדוברת ושווה לכל נפש. חישוב מה ביכולתכם לעשות, וכאשר ניפגש ביום הכיפורים נסיים את העניין בכי טוב.

אבל למחרת אנו באים לבית הכנסת לאמירת סליחות, ומיד מבקשים מהקדוש ברוך הוא: השיבנו ה' אליך ונשובה. ריבוננו של עולם, הזדמנה לנו עסקה נפלאה, יש לנו אפשרות לזכות בשנה טובה, אך צריכים אנו לשוב בתשובה ואין לנו. אז תן לנו אתה גם

את זה. השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם. אבל כך דרכו של הקב"ה, שהוא רחום וחנון, קל מלא רחמים ומסייע לנו על התשובה, ובכל יום אנו מתחננים פעמים, והחזירנו בתשובה שלמה לפניך. מחובתנו לזכור תמיד את הפתחו לי פתח כחודו של מחט, וה' שהוא מלא חיים חן וחסד, יסייע לנו על התשובה, כאשר נזכור לפתוח פתח אמיתי כחודו של מחט, לחקוק משהו וברצינות.

(בשיחה עם הרב א' חפץ מוסף שבת קודש האזינו תשע"ז)

הסיפור היומי

כשסיימתי לקול מחיאות כפיים סוערות, התברר שחלפה שעה וחצי במקום 45 דקות כמתוכנן. המנחה הגדיר את הדרשה כהפתעת הערב. אבל אז ניגש אלי אדם אחד ושאל האם אני מזהה אותו...

"ברגע שראיתי שאתה המחליף של הדרשן הקבוע, הייתי בטוח שה' זימן אותך עבורי" - סיפור מיוחד של השגחה פרטית

הרגליים רועדות והוא אומר לי: "בוא, עלה לפודיום!". מעודי לא שמעתי על המילה 'פודיום', אבל הבנתי, שזה לעלות לבמה... ראיתי שאת הבמה מפארת להקה שלימה המורכבת מעשרות נגנים בכלים שונים. אני עדיין מסוחרר מהמחזה, ומישהו הציג את עצמו כמנצח התזמורת, ושאל: "אילו מנגינות הינך רוצה שילוו את הנאום שלך?".

מעודי לא שמעתי על דבר כזה! השבתי לו שהוא יבחר איזה מנגינה שהוא מחליט. הוא התעצבן והסביר בנימת כעס עצור: "אתה צריך להגיד לי אילו מנגינות לנגן עבור קטעים של הנאום שלך!". שוב ביקשתי שהוא יחליט עבורי, ושוב הוא הסביר לי שאני אומר והוא רק דואג לביצוע! מאחר שסירבתי לבחור את המנגינה, נאלץ הוא לבחור בעצמו.

התחלתי לדבר מבלי שידעתי רגע קודם מהו המשפט הבא העומד לצאת מפי... הקהל צחק ובכה ושוב צחק ושוב התרגש ושוב התחזק, ואני רק דבוק בה' אחד וברחמי המרובים.

כשסיימתי לקול מחיאות כפיים סוערות, התברר שחלפה שעה ומחצה במקום ארבעים וחמש דקות כמתוכנן... אף אחד לא עצר אותי. המנחה עלה לבמה ואמר בהתרגשות: "כל שנה יש לנו הפתעה. השנה ללא כל ספק, הפתעת היום הוא הדרשן המחליף!". לאחר מכן ניגש אליי והודה לי באומרו: "תדע, שישנם כאן אנשים ששנה שלימה לא העלו בת צחוק על פיהם ואתה הצלחת לשחרר אותם מהלחץ היום יומי שהם מתמודדים אתו. יש לך מצווה גדולה". אחרי הדרשה ניגשו אליי אנשים רבים להודות לי. לאחר מכן ניגש אליי אדם נוסף מהקהל, שהמתין שכולם ילכו. הוא שאל אותי האם אני מזהה אותו, והזכיר לי כי למדנו יחדיו בישיבה קטנה. כשראיתי אותו מלווה בבנו המרותק לכסא גלגלים, השבתי: מה קורה עם הבן? איך אתה מתמודד עם זה?

"עשרים וחמש שיחות שלא נענו" קידמו את פניי בגמר מסיבת סיום לתלמידים בת"ת. עשרים מתוכן היו מיהודי חשוב, דרשן ומגיד מישרים. התקשרתי אליו חזרה. בראשית דבריי התנצלתי והסברתי לו שהסלולרי לא היה עליי במשך זמן המסיבה...

הוא מצידו ניגש תיכף לעניין ואמר: "אני חייב את עזרתך בדחיפות. יש ארגון שמארגן מדי שנה יום כיף לילדים מתמודדים יחד עם כל בני המשפחה, במטרה לשחרר את כל המשפחה מהמתח המלווה אותם במשך השנה כולה. בתוכנית יש גם דרשה מיוחדת שלי בסוף הערב אחרי ארוחת ערב מפנקת. בהפתעה גמורה נבצר ממני להגיע ואני חייב מחליף! אני לא יכול לאכזב את הילדים והמשפחות, שכל כך מחכים לרגע הזה!".

הייתי המום מהבקשה והשבתי לו: הרי אני מקסימום מספר סיפורים יפים לילדים, אבל לרתק ילדים ומשפחות שלמות זה ממש לא המקצוע שלי! הוא התעקש ואני ניסיתי לסרב שוב ושוב מתוך פחד שאינני מתאים לדבר, אך הוא בתחנוניו הציע שישלח מונית שתאסוף אותי מעיר מגורי וגם תחזיר אותי. בסיכומי של עניין הסכמתי, וכעבור שעתיים הגיעה מונית לאסוף אותי.

מרוב לחץ שכחתי את כל הסיפורים ששגורים תדיר על לשוני. ניסיתי להיזכר בסיפור אחד, אבל מרוב פחד לא נזכרתי. עודי מתפתל ומבקש מה', שיעזור לי עם התוכן, אומר לי הנהג: "בבקשה כבוד הרב, הגענו לאולם".

צעדתי בפחד אך בדביקות בה', שירחם על הקהל הקדוש וישים דברים בפי. עם הכניסה לאולם המפואר ניגש אליי יהודי ואמר: "אתה הדרשן המחליף?! ברוך הבא! אני מקווה שלא תהיה פחות טוב מהדרשן הקבוע!". ... עכשיו הרגליים כבר החלו לרעוד מהלחץ, שהם מצפים ממני להיות טוב כמו המומחה, שאותו אני מחליף...

חבר שאיתר אותו, שכן שניהם היו באירוע משותף. שוחחתי עמו ואמרתי לו שיש יהודי שבנו חולה מאוד והוא מנסה לאתר אותו כדי לפייסו.

כאשר שמע את שם הפוגע, אמר בכאב: "הוא רצח אותי! הוא פגע בי עד עמקי נשמתני! חשבתי שיהיה לו שכל והמתנתי לו ביום חופתו שיבוא לפייס אותי, אבל הוא לא עשה זאת!!!". אבל מששמע על מצב בנו, התרכך ליבו ואמר: "אם בנו חולה, אז אני מוחל לו בלב שלם, ובזכות זאת שה' ישלח רפואה שלימה לבנו!!!".

תיכף התקשרתי לאבי הבן לבשר לו כי קיבל מחילה. הוא בכה מהתרגשות והודה לי מקרב לב. באותו שבוע עשה בנו בדיקות מקיפות וכל הצוות הרפואי החליטו פה אחד שהמצב של הילד מעולם לא היה טוב כל כך מתחילת מחלתו. על אתר הפסיקו את כל הטיפולים הקשים ושחררו אותו לבית תוך מעקב אחת לחודשיים, ומצבו הלך והשתפר. כיום חזר הילד ללמוד בת"ת כאחד הילדים וחזר לבריאות שלמה ברוך השם!!!

(גיליון 'פניני עין חמד', מעובד מתוך גיליון 'טיב הקהילה')

הוא הרכין ראש ואמר: "הבוקר לקחו את כל המשפחות לשיחת חיזוק אצל אחד מצדיקי הדור, כאשר בסוף הדרשה כל אבא קיבל יחידות עם הצדיק להכניס פתק לברכה. כשנכנסתי לצדיק, הוא אמר לי במפורש כי המחלה של בני באה בעקבות אדם שפגעת בו, והוא עוד ממתין לבקשת הסליחה שלי..."

"אמרתי לרב שאני כבר בן 40 ואיך אוכל לדעת מי זה? אך הרב אמר, שעליי לחשוב טוב ולפייס אותו! כל היום אני מנסה לחשוב במי פגעת, אבל לא מצאתי אף אחד שעלול היה להיפגע ממני. אולי אתה יודע על מישהו שפגעת בו?!"

בוודאי שאני זוכר! אמרתי לו. בבית הכנסת סמוך לשיבה היה יהודי שמדי פעם היו ידיו מתעוותות בתנועות לא רצוניות (טיקים), ופעם ראיתי אותך חולף על פניו ומחקה את תנועותיו! הוא פרץ בבכי אימים ואמר שהוא לא זוכר דבר כזה... הוא אמר, שברגע שראה שאני המחליף של הדרשן הקבוע, היה בטוח שה' זימן אותי עבורו, שאני אעזור לו למצוא במי פגעת. הוא התחנן אליי שאנסה לאתר את היהודי על מנת לפייסו. בדרך הביתה במונית עשיתי טלפונים כדי לאתרו, עד שמצאתי

'נר החיים'

נר ה' נשמת אדם - מנהג הדלקת נר החיים' בערב יום הכיפורים

מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שמיסל מח"ס 'המנהג'

עוד טעם מצינו בשו"ת מהר"י ווייל (סימן קצא), מכיון שהוא יום שדנים למעלה את נשמת האדם הקרוי נר, לכן מדליקים נר להדליק נשמתו שלא יכבה ח"ו.

מכח טעמים אלו נתפשט המנהג בכל הדורות שכל אחד מדליק נר בבית הכנסת, ונשתרבו בזה עוד דברי הגמרא (הוריות יב.) שעל ידי הנר שמדליקים בערב יום הכיפורים יכולים לדעת את מזלו של האדם בשנה הבאה, שבאם לא יכבה הנר במשך כל היום סימן הוא שיאריך ימיו בשנה זו, ולכן יש שנהגו להדליק נרות כמניין הזכרים שבבית.

אך בכדי למנוע דאבון לב מאלה אשר נכבה להם הנר מחמת הרוח והיו חוששים לסימן רע ח"ו, הונהג להדליק את הנרות בבית הכנסת וליתנם לשמש שיעמידו במקום שירצה ואיש לא ידע כלל מקום נרו (קיצור שו"ע קלא, ג).

ראש המשפחה לבד

פשט המנהג שאין מדליקין נר לכל אחד מבני הבית ורק ראש המשפחה מדליק נר אחד, לפי שריבוי הנרות שהצטבר בבית הכנסת גרם שרובם לא דלקו כראוי.

נתפשט המנהג שבערב יום הכיפורים קודם שקיעת החמה כל איש נשוי מדליק נר עבורו ועבור אשתו בבית או בבית הכנסת, שידלק כל המעת לעת של יום הכיפורים, ונקרא 'נר החיים', או 'נר הבריא' - 'דאס גיזונט ליכט', כיון שעושים בנר זה סימן בריאות לחיים כמו שיבואר בדברינו להלן (עיין 'מטה אפרים' תרג).

מקור המנהג

המקור למנהג זה כתבו הראשונים, לפי שביום הכיפורים אין בו אכילה ושתייה יש לכבדו בנרות כדכתיב (ישעיה כד, טו) 'באורים כבדו ה' (הרא"ש פח אות ט). וכבר קודם בניין בית המקדש השני בימי מרדכי ואסתר מצינו במדרש שאמר המן לאחשוורוש שבצומא רבא מדליקין נרות (חיד"א בס' 'מחזיק ברכה').

טעמי המנהג

ב'בית יוסף' (סי' תרי) הביא כמה טעמים לריבוי הנרות ביום הכיפורים, וביניהם, לפי שצריכים לקרות בספר כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו בדברי תפילות ותחנונים שאינם שגורים וידועים שלא מן הכתב, וזולת זה לא יראו לקרות בלילה ('כל בו').

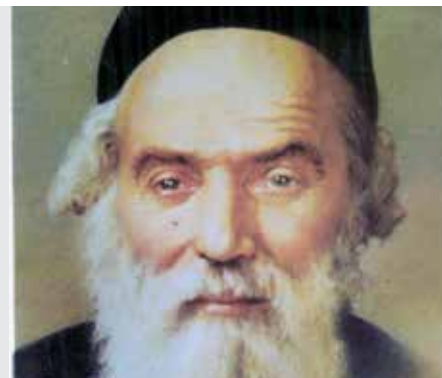
'נהורה שלם' שכתב שיש להדליק הנר בביתו.
 וכבר כתבו האחרונים כי אין כלל סימן ודאגה וחרדה אם אירע
 שכבה הנר, כי אין זה מורה לסימן רע כלל.

המנהג בהרבה מקומות שמדליק את הנר בבית הכנסת כדי
 שלא ידאגו באם נכבה הנר, וכן כתב השו"ע הרב (סעי' ד). אבל יש
 מקומות שמדליקים את הנר בבית, כמו שכתב באלף המגן ונתן
 סימן לכך: "געזונט זאל מען זיין אין דער היים". וכן הוא בסידור

להארות והערות ניתן לפנות למכון 'המנהג' במייל:
hamenhog@gmail.com

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם טעם איסור לשון הרע הוא משום שזו מידה רעה? או משום הנזק והצער שנגרמים לזולת

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

ב'ביאורים ומוספים' עומדים על חקירה זו, ומביאים כי אכן להלן מבאר ה'חפץ חיים' שהתורה הקפידה על לשון הרע משום שהוא מדה רעה, ואף אם לא יצא ממנו שום נזק, וכותב שכן מוכח מהרמב"ם ומרבנו יונה. אמנם מאידך, במקום אחר בהמשך כותב ה'חפץ חיים' כי מלבד זאת יש דין נוסף, מצד שגורם רעה לחברו בגופו ובממונו ומיצר לו ומפחידו, ואף שאין בעצם דבריו כל גנות. וישנן כמה נפק"מ להלכה בין שני סוגי האיסורים האלו, שיוזכרו אי"ה בהמשך הלימוד.

בסדר הלימוד היומי מתחילים היום את ה'פתיחה', הבאה לאחר ההקדמה. ה'חפץ חיים' מבאר שם כי הטעם שאסר הקב"ה לדבר לשון הרע הוא מתוך אהבתו לעמו ישראל וקפצו בטובתם, שקראם "בנים" ו"חלק ה'" ועוד ביטויי אהבה וחביבות כהנה וכהנה, ועל כן הרחיקם מכל המידות הרעות ובפרט מלשון הרע ורכילות.

נשאלת אפוא השאלה: האם גדר איסור לשון הרע הוא בכך שזו מידה רעה, כפי ששמע מלשון ה'חפץ חיים' כאן? או שעניינו הוא הנזק והצער שנגרמים לזולת שעליו מסופרת הגנות.

* תוכנית יומית מענייני דיומא
 בהגשת הרב אברהם פוקס

* שיעורי משנה ברורה לפי
 סדר דף היומי בהלכה

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
 המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
 הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורי משניות על מסכת
 שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
 תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

על סמך מה ניתן להעביר אדם מכהונתו במשרה ציבורית?

ומאידך, כאשר העברת אדם זה מכהונתו כרוכה בהפסד כספי עבורו, כגון העדר המשכורת הקבועה, פעמים שאין להעבירו אף כאשר השמועה מבוססת, והדבר תלוי בסוג המשרה; דהיינו, שישנן משרות שניתן לטעון לגביהן, שהמינוי של אדם זה היה על דעת שאינו כזה שיוצאת עליו שמועה שכזו. וכל הדברים הללו אמורים גם ביחס להפחתה בשכרו ללא סילוקו מתפקידו. [שו"ע נג, כה, משנ"ב עח, וביה"ל ד"ה א; בו"מ דרשו, 82]

אין להעביר אדם מכהונתו במשרה ציבורית כלשהי, בגין שמועות על מעשים רעים שעשה, אלא אם כן העידו על כך שני עדים כשרים. אולם, אף שמועה שלא אומתה בידי עדים, נחשבת בתנאים מסוימים למבוססת דיה כדי להעביר אדם מכהונתו מחמתה, ובפרט במקרה שיש בקרב הציבור מי שדורש זאת, או במקרה שהשמועה טוענת שהמעשה הרע נעשה בפני עדים שכעת אינם נמצאים במקום.

האם יש ירושה במשרה ציבורית?

מכוח אשתו. ויש שכתבו, שנקד אינו נחשב ליורש לענין זה. ועוד נחלקו הפוסקים, אם הלכה זו אמורה גם לגבי 'חזקה' בעשיית מצוה מסוימת, כגון 'פתיחת הארון'. וכמו כן, נחלקו הפוסקים, אם הלכה זו אמורה גם לגבי מינויים של תורה, כגון רב קהילה, או דיין; והמנהג מקדמת דנא בכל ישראל, שיש ירושה גם במינויים של תורה. [שו"ע נג, כה, משנ"ב פג (רפה), וביה"ל ד"ה שליח; בו"מ דרשו, 95-93]

אדם שנשא במשרה ציבורית שיש בה מעלה וכבוד, ומת, והותיר אחריו בן הראוי למלא את מקומו - הבן קודם לכל אדם אחר למינויו למשרת אביו, גם אם ישנם המתאימים למשרה זו יותר ממנו. ואף בחיי האב, אם הוא נזקק לסיוע במשרתו, הבן קודם בסיוע זה לכל אדם אחר. ונחלקו הפוסקים בנוגע למקרה שבו אין בן הראוי למלא את מקומו, אך יש חתן הראוי לכך - אם הוא יורש את מקום חותנו

למה נפסל התובע את חברו לבית המשפט?

ואם בית המשפט חייב את חברו בתשלום שבית דין לא היה מחייבו, וחבירו הוכרח לשלם לו תשלום זה - נחשב התובע כגזלן, משום שממון חברו בידו שלא כדין, והוא פסול לעדות, וכן מלשמש כש"ץ בכל ימות השנה; אלא אם כן יש מקום לדונו כשוגג בדבר, שאז ניתן להקל ולמנותו לש"ץ בכל ימות השנה, למעט הימים הנוראים.

אסור לישראל לתבוע את חברו למשפט בבית משפט של גויים, או אף בבית משפט של יהודים שאינו דן לפי חוקי התורה, ללא קבלת היתר מרב הראוי לכך. ומי שעבר על איסור זה, ולא עשה תשובה - פסול מלשמש כש"ץ בימים הנוראים. הלכה זו, אמורה אף במקרה שבית המשפט טרם הכריע בתביעה זו, או במקרה שהכרעתו זהה להכרעה שהיתה מתקבלת בבית דין של ישראל.

[משנ"ב נג, פב; בו"מ דרשו, 91]

* בתשובות הרא"ש, נשאל בנוגע לציבור שהיה באפשרותם לשכור אחד מן השנים: רב מורה הוראה, או שליח ציבור, שיוציאם ידי חובתם בתפילה. והשיב, שהרב קודם לש"ץ.
* כל אדם מחויב להשתתף בהוצאות צורכי הציבור במקום מגוריו. מעיקר הדין, שיעור ההשתתפות הוא לכל אדם לפי מצבו הכספי, אך יש מצורכי הציבור שמטילים את תשלומם על הציבור בסכום קצוב לפי מספר הנפשות, והדבר תלוי במנהג המקום, ובנתונים נוספים.
* לא ישמש כש"ץ אלא אדם המקובל על הציבור; והמשמש כש"ץ כנגד רצון הציבור, הריהו כגוזל את הציבור, ואסור לענות אמן אחר ברכותיו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

ארבע הדרגות של תיקוני אותיות לענין פסול 'שלא כסדרן'

נחתכה. 4. חיבור אות חתוכה, העלולה להראות כשתי אותיות בגין מיקומו של החתך; כגון אות צ' (ישרה, בכתב 'בית יוסף') שנחתכה באופן שעלולה להראות כאותיות י' ו-נ' הסמוכות זו לזו, או אות ש' שנחתכה באופן שעלולה להראות כאותיות ע' ו-ז' הסמוכות זו לזו. ובנוגע לשתי הדרגות האחרונות ישנם הבדלים בין סוגי החתכים, ומחלוקת הפוסקים בדינם - ראה במקורות.
[שו"ע לב, כה, ומשנ"ב קיד, קטו וקיו; ביאורים ומוספים דרשו, 158]

כפי שלמדנו, ישנם תיקוני אותיות הנחשבים ככתיבת האות מחדש, ופוסלים את פרשיות התפילין והמזוזות משום 'שלא כסדרן'; וישנם תיקונים שאינם פוסלים משום שלא כסדרן. וארבע דרגות לתיקונים אלו: 1. השלמת אות שחסר בה מרכיב עיקרי, כגון אות א' שחסרה בה אחת מצורת ה"י שבה, או אות ק' שחסרה בה הרגל השמאלית - פוסלת משום שלא כסדרן. 2. הפרדת אותיות שנכתבו כהלכתן ונוגעות זו בזו - אינה פוסלת. 3. חיבור אות ש'נחתכה' באמצעה, כגון האות ת' שרגלה

הלוח היומי

ח' בתשרי | רב שרירא ב"ר חנניא גאון זלה"ה

מתקופת הגאונים

רב שרירא גאון

בשנת ב' אלפים תתקל"ז, החל חג חנוכת המזבח ז' ימים בימי שלמה המלך, ובשנה זו אף אכלו ביוה"כ. ביום זה בשנת תש"ב, בתקופת מלחמת העולם השנייה, התחיל הטבח הנורא בעלבאבי יארבי של יהודי קייב ע"י הנאצים הארורים ועוזריהם ימ"ש, שבו נרצחו בתוך כשנה כ- 100.000 מיהודי קייב הי"ד.

יארצייט:

ד' אלפים תשס"ו: רב שרירא ב"ר חנניא גאון זלה"ה.
תקצ"ג: רבי נח ב"ר מרדכי, האדמו"ר השני מלעכוביטש זצ"ל.
תרט"ו: רבי אלעזר ניסן ב"ר משה (בעלישמח משה) טייטלבוים זצ"ל, אב"ד דרוהוביץ, בעל זכרון אלעזר.
תרצ"א: רבי שמעון ב"ר אליעזר זוסמן סופר זצ"ל, אב"ד סנדרא ופאקש-הונגריה.
תרצ"ג: רבי אברהם יהושע השיל ב"ר יצחק יעקב (מביאלא) רבינוביץ זצ"ל, מלובלין.
ת"ש: רבי שלמה בן ציון ב"ר ישעיה משולם זישא טברסקי זצ"ל, מטשרנוביל.
תשמ"ז: רבי זבולון ב"ר אברהם שושנה זצ"ל, ר"י במראקש ובעל מטה זבולון וקודש הילולים.
תשע"ד: רבי נתן דב נטע ב"ר יעקב פריינד זצ"ל, ר"י לצעירים עץ חיים ודושינסקי ובעל תורת מהרי"ם.

עוצמתו של יום הכיפורים

מרבן רבי ישראל סלנטר אמר: אם כעת אבוא לעולם העליון ויאמרו לי שימלאו לי בקשה אחת שארצה, אבקש שארד שוב לעולם הזה ויהיה לי עוד יום כיפור אחד.

(קדוש ישראל - כיפור)

נשתדל לנצל את היום הגדול והקדוש - יום כיפור, לפשפש במעשינו ולשוב עליהם בתשובה

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il